

Stufe 5 plus

3 Kleiner Plan / Stellung öffnen: A

- 1) 1. Sg5 hxg5 2. hxg5 geht verloren.) 2. axb5 Sxb5 3. Ta5 mit Vorteil.
- 2) 1. f6+ gxf6 2. Lg4 Tcg8 (2. ... Sd7 3. Lxd7) 3. Dxf6+
- 3) 1. e5 dxe5 2. Dxd8 Txd8 3. fxe5
- 4) 1. ... d5 2. exd5 Sxd5 3. Lf3 Sxc3 4. Dxc3 Lf6
- 5) 1. Sg5 (1. f5 h6) 1. ... Ke8 2. f5 Tc6 3. fxe6
- 6) 1. c5
- 7) 1. a4 Dd8 (1. ... bxa4 2. Sxa4 Lb5 3. Sc5 und der Bauer a6
- 8) 1. ... f5 2. Dg3 fxe4 3. fxe4 Sh4+
- 9) 1. h4 f5 2. h5 (2. exf6 Sxf6 3. h5 Sxh5 4. Lxg6 hxg6)
- 10) 1. e4 Kf8 2. exf5 exf5 3. Dg3
- 11) 1. ... h6 2. gxh6 Dxh6 3. Kf1 Te6
- 12) 1. ... a4 2. Th2 axb3 3. cxb3 Lf4 4. Lg6+ Ke6 5. Tc2 d4

4 Kleiner Plan / Eine Figur aktivieren: A

- 1) 1. Tfd1
- 2) 1. Te4 Db6 2. Th4 h5 3. fxg6 fxg6 4. Txh5
- 3) 1. Lg4 Db8 2. Td7
- 4) 1. 0-0 (1. Dh5+ g6 2. De5 Lxb5 3. Dxh8 Dh4+)
- 5) 1. ... Tc8 (1. ... cxd4 2. Sxd4 Tc8 3. Dd2 Lxd4 4. Dxd4 Txc2 5. Lf4) 2. Da3 cxd4
- 6) 1. ... Te6
- 7) 1. Tg4
- 8) 1. ... f6 2. 0-0 (2. De2 fxe5) 2. ... fxe5 3. dxe5 Txf3 4. gxh3 Sxe5 5. Kg2 Dh4
- 9) 1. Tc6 (1. Tc2 c6 2. Tfc1 a6) 1. ... g5 (1. ... bxc6 2. Sd6+ Ka8 3. Db7#) 2. Tfc1
- 10) Zeichnung
- 11) Zeichnung
- 12) 1. Te5

5 Kleiner Plan / Eine Figur aktivieren: B

- 1) 1. Sh4
- 2) 1. Se3
- 3) 1. Sc4
- 4) 1. ... Sa4 2. b3 Sc3 3. Td2 Sxa2
- 5) 1. ... Se5 2. Dd1 Sh5
- 6) 1. Sf5 Df8 2. Sd5
- 7) 1. Sd6 Sd4 2. Txd4
- 8) 1. Da3
- 9) 1. Sg4 Lxg5 2. fxg5 Sh5 3. Sh6+
- 10) 1. ... b5 2. Db3 Sb6
- 11) 1. Sd2
- 12) 1. a4 Dc7 2. a5 b5 3. Sc5

6 Kleiner Plan / Eine Figur aktivieren: C

- 1) 1. Ld1 Tf8 2. Lc2
- 2) 1. Lc1
- 3) 1. Ld6
- 4) 1. Lf1 a5 (1. ... bxc3 2. Lxc3 a5 3. Lb5 Kd7 4. Lxe5) 2. Lb5 Kd7 3. cxb4 axb4 4. Lxe5
- 5) 1. Lb5 La7 (1. ... Lxh3 2. gxh3 Dxh3 3. Sh2 Dg3+ 4. Kh1 Lxf2 5. Df3 Dxf3+ 6. Shxf3) 2. d4 exd4 3. cxd4 d5 4. Se5
- 6) 1. ... c6 (1. ... Tc6 2. Dxc6 Lxc6 3. Txc6)
- 7) 1. Ld1 Lf6 (1. ... Te8 2. Lf3 Dc5 3. Ld5+ Kf8 4. Tf7+ Kg8 5. Tg7++ Kf8 6. Tg8#) 2. Lxf6 Txf6 3. Lf3 Db5 4. Ld5+
- 8) 1. ... Le6! (1. ... Lxc3 2. Lc4)
- 9) 1. Ld5 Se5 2. Le4 Sg6 3. Dxc6 f5 4. Lxf5
- 10) 1. ... La6
- 11) 1. Le1 Se4 2. Lh4 Sdf6 3. Sg4 De6 4. Lxf6 gxf6 5. f5 De7 6. Lxe4
- 12) 1. e5 Lg7 2. Le3

7 Kleiner Plan / Eine Figur aktivieren: D

- 1) 1. Dd6 (1. Se4 0-0 2. Lxd7 Td8) 1. ... Da5 2. Lg5
- 2) 1. c3 (Δ 2. Da2+)
- 3) 1. f5
- 4) 1. Dh4 h6 2. Lxh6
- 5) 1. ... Dd3
- 6) 1. Da3
- 7) 1. ... Da5
- 8) 1. ... Dd8 2. Dd1 Dh4+
- 9) 1. Sg3 Dd6 2. De4
- 10) 1. Kd2 Kg7 2. Dh1
- 11) 1. ... De7
- 12) 1. ... Df6 2. h3 d3 3. Dd2 Se5

9 Bauernendspiel / Tempospiel: A

- 1) 1. Kg6 (1. a3 a6=) 1. ... a6 (1. ... a5 2. a3 a4 3. Kh6) 2. a4 a5 3. Kh6
- 2) 1. g3 Kh8 2. g4 Kg8 3. g5 Kh8 4. g6 hxg6 (4. ... Kg8 5. g7) 5. hxg6 Kg8 6. g7
- 3) 1. g4 fxg3ep 2. fxg3 g5 3. g4
- 4) 1. a5 c5 2. a6 c4 3. c3
- 5) 1. b4! a6 2. a3 c6 3. a4
- 6) Zeichnung
- 7) 1. Ke7 Kg5 2. Ke6 a6 3. a3 a5 4. a4
- 8) 1. a6 bxa6 2. Ke5 Kg4 3. a5
- 9) 1. a5 b5 2. Ke5 Kg3 3. Ke4
- 10) 1. g6! (1. Kc4? Kd6 2. g6 f6) 1. ... f6 2. Kd3 Kc7 3. Kc3 (3. Kc4? Kd6) 3. ... Kd7 Remis
- 11) 1. Kg4 (1. b5 Ke7=) 1. ... Kf6 2. b5 a6 3. bxa6 bxa6 4. b4
- 12) 1. ... Kb6 2. Kc4 h6 3. h4 h5

10 Bauernendspiel / Randbauer: A

- 1) 1. a4 Kxa2 2. Kf4 Kb3 3. Ke3 Kxa4 4. Kd2 Kb3 5. Kc1
- 2) 1. Kc3
- 3) 1. a4 bxa4 2. Kd2 Kb3 3. Kc1
- 4) 1. Kh6 (1. Kf7? Ke5 2. Ke7 Kd5 3. Kd7 Kc4 4. Kc6 Kxb4)
- 5) 1. Kd3
- 6) 1. Kf7

- 7) 1. Kf6 Ke8 2. Kg5
- 8) 1. a5 bxa5 2. a4
- 9) 1. Kb7 a5 2. Kc6 Kb4 3. Kd5
- 10) 1. Ke4! Kd2 (1. ... Kf2 2. Kd5)
2. Kd5 Kd3 3. Kc6 Kd4 4. Kb7
Kc5 5. Kxa7

- 11) 1. Kg5!
- 12) 1. a5 (1. Kd4 Ke2 2. a5 Kf3=)
1. ... Kf1 2. Kd4 Ke2 3. Kc5
Kd3 4. Kb6 Kd4 5. Kxa6 Kc5
6. Kb7

11 Bauernendspiel / Verteidigen: A

- 1) 1. Kd3! (1. bxc3+? Kxc3) 1. ...
cxb2 2. Kc2 Ka3 (2. ... Kc4 3.
a4) 3. Kb1 d3 Patt
- 2) 1. ... Ke3 (1. ... Kxf4?? 2. Kd5)
- 3) 1. ... g6 (1. ... Kc7 2. g6 f6 3.
Ke4 Kd8 4. Kf5 Ke7 5. c7 Kd7
6. c8D+ Kxc8 7. Ke6 Kc7 8.
Kf7 f5 9. Kxg7 f4 10. Kf8 f3
11. g7 f2 12. g8D f1D+ 13.
Df7+)
- 4) 1. g4 Kf4 2. g5 Kxg5 3. Kg3
- 5) 1. Kg2 (1. b6 cxb6 2. Kg2) 1. ...
Kg6 2. Kf2 Kf6 3. Ke2 Ke6 4.
Kd2 Kd6 5. b6 cxb6 6. Kc2
Kc6 7. Kb2
- 6) 1. Kb6! (1. Kb5? Kd6 2. Ka4

- Kc6 3. Kxa5 Kc5) 1. ... Kd6 2.
Kb5! Ke5 3. Kxa5
- 7) 1. Kc2! (1. Kc4? Ke3) 1. ...
Ke3 2. Kd1
- 8) 1. h4 g4! 2. f4! (2. fxg4+? Kf6
3. g5+ Kf5 4. g6 hxg6#) 2. ...
Kxf4 Patt
- 9) 1. Ka4 Kd4 2. Ka5 e4 3. a4 e3
Patt
- 10) 1. b4 c4 2. b5! axb5 3. b4 Kb1
Patt
- 11) 1. c4 bxc4 2. Ke4 Kc2 3. Kd4
Kxb2 4. Kxc4 Kxa3 5. Kc3
- 12) 1. Kd2 g3 (1. ... Ke7 2. Ke3 f5
3. Kf4 Kf6 4. e3!) 2. Ke3 f5! 3.
Kf3 f4 4. e3!

12 Bauernendspiel / Mix: A

- 1) 1. Kd5 Kd7 2. e5 dxe5 3. Kxe5
Ke7 4. e4
- 2) Zeichnung
- 3) Zeichnung
- 4) 1. b6 g3 2. b7 g2 3. b8D g1D 4.
Dh8+ Kg5 5. Dg7+
- 5) 1. Kf5 Kg7 2. h8D+ Kxh8 3.
Kf6 Kg8 4. g7
- 6) 1. a4 a5 2. g4+ hxg4+ 3. Kg3
- 7) 1. ... Ke3 2. Kc4 Kd2 3. Kb5
Kc3 4. Kxb6 Kb4
- 8) 1. Kh4 (1. Kh5 Kf6 2. Kg4 g6)
1. ... Kf6 2. Kh5 Ke7 3. Kg6

- Kf8 4. e7+ Kxe7 5. Kxg7
- 9) 1. c4 dxc4 2. bxc4 Kxc4 3. Kh6
- 10) 1. Kd8! (1. Kxd7? Kb6! 2. Ke6
Kc5!) 1. ... Kb6 (1. ... c6 2.
Kxd7 cxb5 3. c5 b4 4. c6 b3 5.
c7 b2 6. c8D b1D 7. Da8+) 2.
Kxd7! Kb7 3. c5 Kb8 4. c6
- 11) 1. e3! (1. e4? fxe4 2. Kxe4 c3!
3. bxc3 Ke6) 1. ... Ke6 2. e4
fxe4 3. Kxe4
- 12) 1. g3 (of 1. Kg7 Kg5 2. g3) 1.
... Kf6 (1. ... g5 2. Kh5 g4 3.
Kh4) 2. g4 g5 3. Kh5

14 König in der Mitte / Mix: A

- 1) 1. Sxc6 bxc6 2. Dxe6+ fxe6 3. Lg6#
- 2) 1. Txe5+ fxe5 2. Dd8+ Sxd8 3. Txd8#
- 3) 1. Dxc6+ hxc6 2. Lxc6+ Ke7 3. Sf5#
- 4) 1. Txf5 exf5 2. Sxc6+
- 5) 1. ... d4 2. cxd4 Lb4 3. Dxb4 Dxf2#
- 6) 1. Le4 Dxc3 2. Lc6+ Txc6 3. Td8#
- 7) 1. Sxf7 Lxf7 2. Lxc7!
- 8) 1. La3 De5 2. f4
- 9) 1. Dxd6 Sxf5 2. Dxe5+
- 10) 1. Txe6+ fxe6 2. Se5
- 11) 1. d6 Sa6 2. dxc7 Sxc7 3. Sd6#
- 12) 1. Sd5 Tc8 2. Sc7+

15 König in der Mitte / Mix: B

- 1) 1. Sb5 axb5 2. Lxb5+
- 2) 1. Sxg7+ Lxg7 2. Txe6+ fxe6 3. Dg6#
- 3) 1. Sxd5 cxd5 2. Lb5+ Sc6 (2. ... Sd7 3. Se5) 3. Sd4
- 4) 1. Dxd8+ Lxd8 2. Sc6+ Le7 3. Td8#
- 5) 1. Df8+ Txf8 2. Sd6+ Ke7 3. Sf5+ Ke8 4. Sxg7#
- 6) 1. La6
- 7) 1. Lb5+ Txb5 (1. ... axb5 2. Dxb4) 2. Dc6+ Ke7 3. Dc7+
- 8) 1. La6 (1. Se5 0-0 2. Sxc6 bxc6 3. Dxc6 Tab8 4. Tf2 Tb6 5. Da4 Ld6)
- 9) 1. Td6 Da2 (1. ... Lxd6 2. Lxf7+) 2. Sc3 Dc4 3. b3
- 11) 1. Txe6+ Lxe6 (1. ... fxe6 2. Lg6#; 1. ... Le7 2. Dxc5) 2. Lb5+ Dc6 (2. ... Ld7 3. Te1+ Le7 4. Dxc5) 3. Td1
- 12) 1. Sxe5 dxe5 2. Txe5+ Kd7 3. Da4+ Kc8 4. Dc6+

16 König in der Mitte / Stellung öffnen: A

- 1) 1. Sd6+ Lxd6 (1. ... cxd6 2. exd6+ Le7 3. Txe7+ Kf8 4. Lh6+ Kg8 5. Dd4; 1. ... Ke7 2. Lg5+ Ke6 3. Dg4+) 2. exd6+ Kf8 3. Lh6+ Kg8 4. Dd4 f6 5. Dc4#
- 2) 1. f4
- 3) 1. f5 exf5 2. Te1 Le6 3. Sxd5 Df7 4. Txe6+
- 4) 1. d5 cxd5 2. Sxd5 Db5 3. Lb4
- 5) 1. e4 dxe4 (1. ... Lg4 2. Dd2 dxe4 3. d5 e3 4. Lxe3) 2. d5 Dg6 3. dxc6 Dxc6 4. cxb7
- 6) 1. d4 Le6 2. d5 cxd5 3. exd5 Lf5 4. Sfxe5 dxe5 5. Sxe5
- 7) 1. Sd6+ exd6 2. exd6 Lxd6 3. De2+ Kf8 4. Lh6+ (4. ... Kg8 5. De8+ Lf8 6. Dxf8#)
- 8) Zeichnung
- 9) 1. e5 c5 (1. ... dxe5 2. Sxe5) 2. Dh4 dxe5 3. Sxe5 Dc7 4. Sxd7
- 10) 1. f4 f6 2. fxe5 dxe5 3. d6
- 11) 1. e4 fxe4 (1. ... Lxf3 2. e5) 2. Sxe4 dxe4 3. Txe4+ Se7 4. Txc4
- 12) 1. Sd6+ Lxd6 (1. ... Ke7 2. Dh5) 2. Dxd5

18 Endspiel / Falscher Läufer: A

- 1) 1. Ld5+ Ke7 2. h6 Kf8 3. Kd2
- 2) 1. Lc5! Kc7 2. La7!
- 3) 1. Le4 Kxe4 (1. ... Ke5 2. h5 Kf6 3. h6 Kf7 4. Lh7) 2. Kg4 Ke5 3. Kg5
- 4) 1. Lf7 g3 2. hxg3
- 5) 1. Ke3 Kf7 2. Lh7 Kf6 3. Kf4
- 6) 1. Lb3 Ke6 (1. ... De6 2. Lg5) 2. Lf4
- 7) 1. Lg6+ Kxg6 2. h7 Kxh7 3.

- Kd5 Kg8 4. Ke6 Kf8 5. f7 Kg7 6. Ke7
- 8) 1. Lg8 g4 2. hxg4 g5 3. Lb3
- 9) 1. ... Lc5 2. h6 Le3+
- 10) 1. Lc3+ Kh7 2. Lg7 b4 3. a4
- 11) 1. Te3 (1. Te8 Patt; 1. Txd5+? Kxd5 2. h5 Ke5) 1. ... Kxe3 2. h5
- 12) 1. Kh2 Lxh3 2. g3+

19 Endspiel / Falscher Läufer: B

- 1) 1. Kf3 Kg6 2. h4 gxh4 3. Kg2
- 2) 1. Kd2! (1. Kd1? Lf5 2. Kd2 a3 3. Kc3 Le6 4. Kc2 La2 5. Kc3 Kc5) 1. ... a3 (1. ... Lf5 2. Kc3!) 2. Kc2! (2. Kc1? Lf5; 2. Kc3? Le6) 2. ... Lf5+ 3. Kb3
- 3) 1. g6
- 4) 1. Lg6+! Kxe7 2. Lh7! Kf8 3. Lxg8 Kxg8 4. Kc4! h5 5. Kd3 h4 6. Ke2 h3 7. Kf2! (7. Kf3? Lh4; 7. Kf1? Ld4) 7. ... h2 8. Kg2
- 5) 1. ... h6
- 6) 1. Sg3 Kg4 (1. ... Kxg3 Patt; 1. ... f4 2. Sxh5 und Sxf4) 2. Sxf5

- Kxf5
- 7) 1. La6! bxa6
- 8) 1. Kg3 Lf1 2. Kf2 Lh3
- 9) 1. d3 a5 2. Kc5 a4 3. Kxd4
- 10) 1. Kc5 Le6 2. Kb6! (2. Kb4? Kd4 3. Ka3 Kc3 4. Ka4 Kb2 5. Kb4 Ld7 6. Ka5 Lb5 7. Kb4 Ka2 8. Ka5 Kb3) 2. ... Lc8 3. Kc5 (3. Ka5? Kd4) 3. ... Le6 4. Kb6 Lc4 5. Kc5
- 11) 1. ... Tg1 2. Le4 (2. Th3 Tg3+ 3. Txxg3 Patt; 2. Th2 Tg2 3. Th1 Txc2) 2. ... Txxh1
- 12) 1. Tf8+ Tc8 2. Txc8+ Kxc8 3. La6

20 Endspiel / Falscher Läufer: C

- 1) 1. Kh3 Ke5 2. h5 Ke6 3. h6 Kf7 4. Lh7 Kf6 5. Kg4
- 2) 1. Le5+ Kg8 2. Lg7! (2. Lxf7+ Kxf7 3. a4 Ke6 4. a5)
- 3) 1. ... Kh3 2. Kg1 Ld4+ 3. Kf1 Kxg3 4. Ke2 Kxh4
- 4) 1. Lb6! axb6 (1. ... Ka8 2. Kc7; 1. ... Kc8 2. Lxa7) 2. axb6
- 5) 1. Kf7 Kh7 2. Kf8 Kh8 (2. ... Kh6 3. Kg8 Kh5 4. Ld1+ g4 5.

- hxg4+) 3. Lg8 g4 4. hxg4 g5 5. Ld5
- 6) 1. ... Kh3 2. Kf1 Kh2 3. f3 h5 4. Kf2 Ld4+ 5. Kf1 h4 6. f4 h3 7. f5 Kg3 8. f6 h2
- 7) 1. ... g4 (1. ... Kh4 2. Lg4 Kg3 3. Kf5) 2. hxg4+ Kg5 3. Ke6 h5
- 8) 1. Se5+ (1. Sh2+ Kh4 2. Sf3+ Txf3 3. Kxf3 Kh3 4. Kf2 Lc5+) 1. ... Kh4 2. Sg6+ Kg4 (2. ...

- Kg5 3. Kxh3 Kxg6=) 3. Se5+ 10) Zeichnung
 9) 1. Lb4! (1. a5? d2; 1. Ke1? Ke4 11) 1. Lg5+ Ke2 2. Lh6 gxh6
 2. a5 Kd5 3. a6 Kc6 4. Lc5 Kc7 12) 1. a6 (1. Txg2 Lxg2 2. a6 Lf1+)
 5. La7 Kc6; 1. Lh6? Ke4) 1. ... 1. ... bxa6 2. Txg2 Lxg2 3.
 Ke4 2. a5 Kd5 3. a6 Kc6 4. Xxb4
 La5! d2 5. Ke2 (5. Lxd2? Kb6)

22 Kleiner Plan / Verwundbarkeit (SDP): A

- 1) 1. Db5+ c6 2. Dd3 Txc6+
 2) 1. Th5 9) 1. ... La6 2. b3 Pxd5 3. Ta2 Pc3
 3) 1. Lxb6 cxb6 2. Dg1 4. Pxc3 bxc3
 4) 1. ... Ph5 2. Tg1 Lxg1 3. Kxg1 10) 1. ... Pg4 2. Pf3 (2. Pb3 Ld3 3.
 Pxg3 4. hxg3 Dxc3+ Dd1) 2. ... Lc5 3. Le3 Lxe3 4.
 5) 1. Da3 Kd7 2. Lb5+ Kc7 3. Th3 fxe3 Pxe3 5. Df2 Pc2
 6) 1. Kh1 Pf7 2. Dg1 11) 1. ... Pxc3 2. Dxc3 Db4
 7) 1. La6 Kb8 2. Lxb7 12) 1. ... Da8 2. Lg3 fxg3
 8) 1. Tc1 c6 2. dxc6 bxc6 3.

23 Kleiner Plan / Verwundbarkeit (SDD): B

- 1) 1. Sd4 7) 1. ... La4
 2) 1. ... Dh6 (1. ... Sg3+ 2. hxg3 8) 1. Sa4 Tb7 2. Sxb6 Txb6 3. Lc7
 Ld4 3. f4) 2. Tfd1 Sg3+ 3. Kg1 9) 1. ... Sh5 (1. ... Lh2+ 2. Kh1
 De3# Sh5 3. Te1) 2. Ld3 Lh2+
 3) 1. a5 Tb7 2. axb6 10) 1. h4
 4) 1. ... Df6 2. Dd2 Lxd4 11) 1. ... Ld8
 5) 1. ... La5 12) 1. Dg3 g6 (1. ... Sh5 2. Dg4) 2.
 6) 1. Sg3 Sxh6+ Kg7 3. Sf5+

24 Kleiner Plan / Verwundbarkeit verringern: A

- 1) 1. Le2 7) 1. ... f5 2. Dh4 Sxd6
 2) 1. ... g3 8) 1. ... h6 2. Lh4 Sxe4
 3) 1. ... h6 9) 1. ... d6 2. Sd2 Ke7
 4) 1. ... Le7 10) 1. ... Kg7
 5) 1. Se2 11) 1. ... Sa5
 6) 1. ... a5 12) 1. Lf4 exf4 2. Dxd4

25 Eröffnung / Verwundbarkeit: A

- 1) 1. ... Dd6 2. Sxg6 Dg3+ 3. Kh1 2) 1. ... Lb5 2. Td1 Lc5
 Dxb3+ 4. Kg1 Dg3+ 5. Kh1 3) 1. Sd2 exd5 2. Sxe4
 hxg6# 4) Zeichnung

- 5) 1. La6
- 6) 1. Lb5+ Ld7 2. Lxd7+ Kxd7 3. Se5+
- 7) 1. Sxd7 Lxd4 (1. ... Sxb5 2. Dxd7 Kxd7 3. c4) 2. Sf6+ Kf8 3. Lh6#
- 8) 1. d6 (1. 0-0-0 a6) 1. ... Lxd6 2. 0-0-0
- 9) 1. exd5 (1. d4 auch gut, aber

weniger) 1. ... cxd5 2. Sxe5 d4 3. Lxd4

- 10) 1. exf5 (1. Sg5 Sc5 2. Lxh5 gxh5 3. Dxd5 h6 4. Lxc5 Dxd5 5. Dxd5 hxg5 6. Le3 f4) 1. ... gxg5 2. Sg5
- 11) 1. La4+ Ld7 2. Se5
- 12) 1. Lxh6 gxh6 2. Sh4

26 Eröffnung / Verwundbarkeit: B

- 1) 1. ... a4 2. Sc1 a3
- 2) 1. Sa4 (1. Tc1 Sc6 2. Sa4 Lb4+ 3. Kd1 La5) 1. ... Ta7 (1. ... Sd7 2. Tc1 Dd8 3. Dxb7) 2. Sb6
- 3) 1. Dd1 (1. d5 kan ook) 1. ... Lxc3 2. Lxc3 Dc7 3. d5
- 4) 1. ... a6 2. b4 Sxb4 3. La3 Lc2
- 5) 1. ... Sc5 2. e4 dxe4 3. dxe4 Sd3+ 4. Kd1 Sxb2+ 5. Kc2 Sa4
- 6) 1. ... exd4 2. Lxd4 Lb4 3. Lc3 Lxc3 4. bxc3 Lxf3 5. gxf3 Dd7 6. Sf1 Dxd3

- 7) 1. Sxf6+ Lxf6 2. Df4!
- 8) 1. ... Sxd4 2. Dxd4 Sg4
- 9) 1. Df4 Tc8 2. Sg5
- 10) 1. ... Sb6 2. Dd3 (2. Lb5 Lxh6 3. Dxd6 a6 4. dxc5 dxc5 5. Td1 Dc7 6. La4 Sxa4 7. Sxa4 Sxe4; 2. Lxg7 Sxc4 3. Dd3 Sxb2) 2. ... Lxh6
- 11) 1. d4 Lb6 2. d5 a6 3. La4
- 12) 1. Sg5 0-0 (1. ... Tf8 2. Sxh7 Th8 3. Sg5 Tf8 4. Dh5) 2. Dh5 h6 3. Sxf7

27 Materialgewinn? / Ja oder nein: A

- 1) ja: 1. ... Sxe4 2. Te1 Sd2
- 2) nein: 1. ... Dxe4? 2. Lg5 Lxf3 3. gxf3
- 3) ja: 1. Lxf7+ Kxf7 2. Sg5+ Dxd5 3. fxg5+
- 4) nein: 1. ... Txb3? (1. ... Kg8) 2. Ld6!
- 5) nein: 1. ... Sxd4 2. Da4
- 6) ja: 1. ... Dxd4 2. e5 Lc5
- 7) ja: 1. Dxe4 (1. ... Sxe4 2. Txd4+ Kh8 3. Tg3+ Sf6 4.

- 1) ja: 1. ... Dd7 2. Dd4
- 2) nein: 1. Lxa6? Lf5 2. Tb2 bxa6
- 3) ja: 1. Sxf7 Txd4 (1. ... Txf7? 2. Txd8+) 2. Sxd8 Td7 (2. ... Txd8 3. Txc7)
- 4) nein: 1. ... Txc5 (1. ... Sxa2 2. Ta3) 2. Tee3
- 5) ja: 1. Sxc6+ Kd6 2. Sa3
- 6) nein: 1. ... Dxc3 2. Td8+ Kh7 3. Sg5+

28 Materialgewinn? / Ja oder nein: B

- 1) ja: 1. ... Sxe4
- 2) nein: 1. Txd5? Dc7! 2. Tdd4 e5

- 3) nein: 1. ... Sxf2 2. Lxf2 Dxe2 3. Tae1

- 4) ja: 1. Scxe4 Sxe4 2. Sxe4 Dxe4 3. Lf3
 5) ja: 1. ... Sxd4 2. cxd4? Db5+
 6) nein: 1. ... Txe4 (1. ... Sxe4 2. Lxd8) 2. Sh6+ gxh6 3. Lxf6
 7) ja: 1. Lxa7 b6 2. c5 Kb7 3. c6+ Sxc6 4. Lb5
 8) ja: 1. Sxd5
 9) nein: 1. ... Sxc5? 2. Sd5 cxd5 3. Lxc5
 10) nein: 1. ... Lxe5? (1. ... Sxe5 2. Tc5) 2. Txe5 Sxe5 3. Tc5
 11) ja: 1. Sxb5
 12) nein: 1. Sxd5 Dxd5 (1. ... Sf2+ 2. Txf2 Lxf2 3. Sxc7)

30 Damenendspiel / Aktivität: A

- 1) 1. Dd5+ Kb4 (1. ... Ka6 2. Da8+) 2. Dd4+ Dxd4+ 3. Kxd4
 2) Zeichnung
 3) 1. Dg8+ Kc5 (1. ... Kb4 2. Db8+; 1. ... Kd3 2. Dh7+) 2. Dc8+ Kb6 3. Db8+
 4) 1. ... Dd7+ 2. Ka3 (2. Kb3 Dd5+ 3. Dxd5+ Kxd5; 2. Ka5 Dd5+ 3. Dxd5+ Kxd5; 2. Kb4 De7+ 3. Dxe7+ Kxe7) 2. ... De7+ 3. Dxe7+ Kxe7
 5) 1. Dc3+ Kd5 2. Dc4+ Ke5 3. d4+
 6) 1. Db6+ Ka3 2. Dxd6+ Db4 3. Da6+
 7) 1. ... Db6+ 2. Ke7 (2. Kd7 Db5+; 2. Kd5 Db5+ 3. Dxb5+ axb5) 2. ... De3+
 8) 1. Df8+ Kb5 2. Db8+ Kc5 (2. ... Ka5 3. Dc7+ Kb5 4. Db6#) 3. De5#
 9) 1. Dc4+ Ka5 2. b4+ Ka4 3. Da6+
 10) 1. ... De7 2. g4 (2. f5 De4+ 3. g4 De1+) 2. ... De1+
 11) 1. Dd3 Db5 (1. ... b5 2. Dc2+) 2. Da3#
 12) 1. Df7+ Kd6 2. Dd7+ Kc5 3. Da7+

31 Damenendspiel / Aktivität: B

- 1) 1. De5+ Kg6 2. De4+ Dxe4+ 3. Kxe4 Kf6 4. Kd5 Ke7 5. Kc6 Kd8 6. Kb7
 2) 1. Dh4+ Kg6 2. Dh5+ Kf6 3. Dh8+
 3) 1. De7+ Kf5 2. De6+ Kf4 3. Dxb6+
 4) 1. a4 Dxa4 2. De8+
 5) 1. De7 Kc8 2. De6 Kd8 3. Dg8+ De8 4. Dxe8+ Kxe8 5. Ke6
 6) 1. De8 Dxf3 2. Da8+
 7) 1. Dc8+ Kd6 2. Dc6+ Ke5 3. f4+
 8) 1. Da8+ Kd7 2. Dc8+ Kd6 3. Dc6+ Ke5 4. Dc5+
 9) 1. De4 Dd7 2. Da8+ Kb5 3. Da4+
 10) 1. Df7+ Kg5 2. Dg8+ Kf4 3. Dg4+ Ke5 4. Dg7+
 11) 1. Dg2+ Kh4 2. Dh2+ Kg5 3. f4+
 12) 1. Db1+ Dg1 2. Db7+ Dg2 3. a6! Dxb7 4. axb7 Kg1 (4. ... Kg2 5. b8D h1D 6. Db7+) 5. b8D h1D 6. Db1+

32 Damenendspiel / Aktivität: C

- 1) 1. Dg7+ Kf5 2. Dg5+ Ke6 3. f5+
- 2) 1. Df8+ Kg5 2. h4+ gxh3 3. Df4+ Kh5 4. Dh4#
- 3) 1. Dg7 c2 2. Dh7+ Dh6 3. Df5+
- 4) 1. Dh3+ (1. g4? De8+ 2. Dxe8 Patt) 1. ... Dh4 (1. ... Kg6 2. Dh7+ Kf6 3. Df7+ Ke5 4. De7+) 2. De6+ Kh5 3. Df7+ (3. Kh7? Dg3!) 3. ... Kg4 4. Df3#
- 5) 1. Dd8+ (1. Db5+ Kd4) 1. ... Kc5 2. Dd6+ Kb5 3. Db6#
- 6) 1. ... Dc3+ (1. ... Dd5 2. Dg3+ Kxd4 3. Dc3+ Ke4 4. De1+) 2. Kb5 Dc4+ 3. Ka5 Dd5+
- 7) 1. Dc6 Db4 (1. ... Dd3+ 2. Db5+ Dxb5+ 3. Kxb5) 2. Dd7
- (2. Db5+ Ka8 3. Dd5+ Kb8 4. Dd8#)
- 8) 1. Dh3+ Dh4 (1. ... Kg6 2. Dh7+ Kf6 3. Df7+ Ke5 4. De7+) 2. g4+ Kg6 (2. ... Kh6 3. Dd3) 3. Dd3+ Kf6 4. Dd6#
- 9) 1. De1 Ke5 2. d4+
- 10) 1. Dh4+ (1. Dxc6? Dc8+ 2. Kxc8 Patt) 1. ... Kg7 2. De7+ Kg8 3. Dd8+ Kg7 4. Dc7+
- 11) 1. Df6+ Ke4 (1. ... Kd5 2. De6+ Kc5 3. Dc8+) 2. Dxc6+ Kd5 (2. ... Ke5 3. De6+ Kf4 4. Dh6+) 3. De6+ Kc5 4. Dc8+
- 12) 1. De6 Dc7 2. Dd6 Dxd6 (2. ... Df7 3. Dg3#) 3. cxd6

34 Verteidigen / Verteidige gegen Drohungen: A

- 1) 1. g5 Lxd7 2. g6+ Kg8 Patt
- 2) 1. Lg4+ Sxg4 (1. ... Kb8 2. Lxa7+) 2. Dxc4+
- 3) 1. Kh4 Lxe5 2. g5#
- 4) 1. ... Dxc4+! 2. Kh6 (2. hxc4 Th1#) 2. ... Dxc3+ 3. Dh5 Dxd7
- 5) 1. ... Dh5
- 6) 1. Lxf6 (1. Lb3 Sxd4 2. Dxd4 c5 3. Dxd6 Dxd6 4. Txd6 c4) 1. ... Dxf6 2. Lb3
- 7) 1. ... Sg6 (1. ... Da5 2. Lxe5)
- 8) 1. Td1 Txd1 2. Txc3
- 9) 1. Th5 Lxh5 (1. ... Tg8 2. Thh7 b2 3. Txa7+ Kb8 4. Sc6+ Kc8 5. Thc7#) 2. Sc6 Lf3 3. Txa7#
- 10) 1. ... Te8 (1. ... Dd8 2. Lb8)
- 11) 1. Se4 (1. Sb3 Dxd3 2. Dxd3 Lxf2+ 3. Txf2 Txd3) 1. ... Dxd3 2. Dxd3 Txd3 3. Sxc5
- 12) 1. ... Txe1 2. Txe1 Dd8

35 Verteidigen / Verteidige gegen Drohungen: B

- 1) 1. f4 Lxc3 (1. ... Dxc6 2. fxe5) 2. Lg5
- 2) 1. ... Dc8
- 3) 1. Df2 (1. Te1 f4) 1. ... f4 (1. ... Sxc4 2. Te8+ Dxe8 3. Dxd4) 2. Te8+ Kg7 3. Txd8 Lxf2+ 4. Kxf2
- 4) 1. Sf6+ gxf6 2. gxf3+
- 5) Zeichnung
- 6) 1. Df5
- 7) 1. ... Sd3 2. Dxd3 c4+
- 8) 1. Sxd5 fxc6 2. Sf6++ Kh8 3. Sxc6#
- 9) 1. ... g5 (sonst verliert Schwarz)

eine Figur) 2. Lxg5 f6
10) 1. ... Sd4 2. Dxd4 Dxf3

11) 1. Df5 Dxf5 2. Lxe4
12) 1. ... Sc6 2. Txc6 axb5

36 Verteidigen / Verteidige gegen Drohungen: C

- 1) 1. ... Lf8 (1. ... Sg8 2. Dxe7+ Sxe7 3. Sd6+) 2. 0-0-0 Tc8 3. Lg5 Dc4 4. c3 Lxd6 5. Sxd6+ Ke7 6. Sxc4 Txc4
- 2) 1. Dxf7+ (1. g3 Dd7) 1. ... Dxf7 2. Txc8+ De8 3. Txe8+
- 3) 1. ... Te4 (1. ... Le8 2. Td8 Te4 is hetzelfde) 2. Td8+ Le8 3. Txb8 Txe7
- 4) 1. Dh8+ (1. Lxf3 gxf3 2. Dh8+ Kxh8 3. Sd5+ Lg7 4. Sxf4 Df5) 1. ... Kxh8 2. Se2+ Kg8 3. Sxf4
- 5) 1. Dh6+ Txb6 2. Lxd5
- 6) 1. c3 Lxc3 2. Tac1 Lb4 3. f5 e5
4. Dg5+ Kf8 5. f6 g6
- 7) 1. ... Th4 (1. ... Lf5 2. Se3)
- 8) 1. ... d6 (1. ... Sxd3 2. fxg7+ Kxg7 3. Lxh6+; 1. ... Tg8 2. f7; 1. ... Sf4 2. fxg7+)
- 9) 1. Dxc6+ Kf8 (1. ... fxg6 2. Txc7+) 2. fxg3
- 10) 1. ... Dd5+ 2. e4 Dc5
- 11) 1. Sf7 Lxe3 (1. ... Kxf7 2. 0-0; 1. ... Dxf7 2. Tf1) 2. Sxh8
- 12) 1. ... Dxc2+ (1. ... Txc7 2. Tf8+ Kd7 3. Le8+ Kd8 4. Lc6#; 1. ... Dxc2 2. Tf8+ Txf8 3. Dxc2) 2. Kxc2 Txc7

37 Verteidigen / Verteidige gegen einen Freibauern: A

- 1) 1. Lc1 b1D 2. Ta3#
- 2) 1. Ld3 a1D 2. Kb3 Dd4 (2. ... Da7 3. Tc3+ Ka1 4. Tc1#) 3. Tc3+ Ka1 (3. ... Dxd4 4. Txd3 Kc1 5. Td4 Kb1 6. Td1#) 4. Tc1#
- 3) 1. Th1+ Kxh1 (1. ... Kg3 2. Th3+ Kf2 3. Lxa2) 2. g4+ Kh2 3. Lxa2
- 4) 1. Kb4 Kb2 2. Tc8 a1D 3. Tc2+ Kb1 4. Kb3
- 5) 1. Ld3 g2 (1. ... Kg2 2. Le4#; 1. ... Ke3 2. Lf1 Kf3 3. Th3) 2. Th3#
- 6) 1. Th7+ (1. Lxa2? Patt) 1. ... Kg8 2. Th1 a1D 3. Lh7+
- 7) 1. Lxa3 a1D (1. ... Lxa3 2. Txa2 mit einer gewonnenen Stellung) 2. Lxb2
- 8) 1. Lf1 e1D (1. ... exf1D 2. Txf1 Ke3 3. Kc2 f3 4. Te1+) 2. Td3#
- 9) 1. Lc4 Ka3 (1. ... g1D 2. Ta6#) 2. Txb2 g1D 3. Ta2#
- 10) 1. Kd3 Kxa1 2. Kc2 b5 3. Le5#
- 11) 1. Th8 a1D 2. Ta8 Dxa8 3. Lf3+
- 12) 1. Le2+ Kxe2 2. Th4 a1D 3. Th2+ Kf1 4. Th1+

38 Verteidigen / Verteidige gegen einen Freibauern: B

- 1) 1. Lf1 e1D 2. Txa4+ bxa4 3. b4#
- 2) 1. Ta7 b1D 2. Lxd4#
- 3) 1. Th6+ Kc5 (1. ... Ke5 2. Te6+ Kxe6 3. Lxd5+ Kxd5 4. c4+ Kxc4 5. Kc2; 1. ... Kc7 2. Th7+ Kc8 3. Tb7 Kxb7 4. Lxd5+ Kc7 5. La2)

2. Tc6+ Kxc6 (2. ... Kd4 3. c3+) 3. Lxd5+ Kxd5 4. c4+ Kxc4 5. Kc2
- 4) 1. Lc3 d2 2. Lal d1D 3. Tc3#
- 5) 1. Te1 b2 (1. ... f6 2. Te7+ Kg8 3. Kg6 Kf8 4. Ld6) 2. Th1+ Kg8 3. Th8+ Kxh8 4. Le5+
- 6) 1. Te2 (1. Td2? h1D+ 2. Kg3 Dh5) 1. ... h1D+ 2. Kg3 Kf1 3. La6 Dg1+ 4. Tg2+
- 7) 1. Ld7! e1D (1. ... Kxd7 2. Txe3) 2. Lb5

- 8) 1. Le7 Kc7 (1. ... Kxa5 2. Lb4+) 2. d6+ Kc6 3. Tc5+
- 9) 1. Tg5+ Kh7 (1. ... Kh6 2. Tg8 h1D 3. Lg7+! Kg5 4. Le5+ Kh6 5. Th8+) 2. Tg7+! Kh6 3. Kf7 h1D 4. Lg5+
- 10) 1. Lf7! (1. Txe2? patt) 1. ... a2 2. Lh5 a1D 3. Te8#
- 11) 1. Tc2+ Kb5 2. Txb2 a1D 3. Lc3+ Kc5 4. Tb5+
- 12) 1. Lb7! a1D 2. Txa6+ Dxa6 3. Lxa6 Kxa6 4. Kc3 Ka5 5. Kc4

39 Verteidigen / Verteidige gegen einen Königsangriff: A

- 1) 1. ... Se6 exf6 Kh8 3. Txe8) 2. Te3 Kh7 3. Dd3+ g6
- 2) 1. ... Da5+ (1. ... Dd6 2. Th3) 2. Kf1 (2. Kd1 Dxa2) 2. ... Dd2
- 3) 1. ... Lf5 (1. ... Sf6 2. Sxf7 ; 1. ... h6 2. Sxf7)
- 4) 1. ... Kh8 (1. ... Kh7 2. Td3 Txc3 3. Dh4+ Kg7 4. Dg3+ Kh7 5. Txc3) 2. Td3 f6
- 5) 1. ... Le2 (1. ... Kh8 2. Tg3) 2. Te1 Lxf3 3. gxf3 Dc2+ 4. Kh1 Df2
- 6) 1. ... h6 (1. ... Kh8 2. Lxg7+ Kxg7 3. Dg5+ Kh8 4. Df6+ Kg8 5. Te3 ; 1. ... gxf6 2.
- 7) 1. ... f5 (1. ... g6 2. Lxg6 hxg6 3. Dxg6+ Kh8 4. Tf3 Tf7 5. Th3+)
- 8) 1. ... Lxg3 (1. ... Te8 2. Sh5 Lf8 3. Dg5+ Kh8 4. Sxf6) 2. Dg5+ Kh8 3. Dh6+
- 9) 1. ... Sd7 (1. ... Sc6 2. Dh4) 2. e5 Lxe5 3. Se4 d5
- 10) 1. f3
- 11) 1. ... Lh7 (1. ... Df8 2. Dh8+ Kxh8 3. Lxf6++ Kg8 4. Th8#) 2. Tg3+ Lg6
- 12) 1. ... Dd8

40 Verteidigen / Verteidige gegen einen Königsangriff: B

- 1) 1. ... Dd4+ (1. ... Lh4 2. Dxe5 ; 1. ... Lxg7 2. f6) 2. Kh1 Lh4 dxe4 3. Dh6 Tg8 4. Lxf7) 2. Dh6 Sxf6
- 2) 1. ... Le4 (1. ... Kg8 2. Lxh6 ; 1. ... Th8 2. Txh6+ (2. Dxf7 Lxc1=)) 5) 1. ... De7 (1. ... Dc6 2. Tg3 g6 3. Dh6 ; 1. ... Dg5 2. Sxg7 ; 1. ... Dh6 2. Sxg7) 2. Tg3 g6 3. Dh6 f5
- 3) 1. ... Sb3+ 2. Kc2 Lf5+
- 4) 1. ... Sd7 (1. ... Kh8 2. Txe4 6) 1. f4 (1. g3 Dxh2+ 2. Kxh2

- Th4+ ; 1. h3 Tg4)
 7) 1. ... Dxd2+
 8) Zeichnung
 9) Zeichnung
 10) 1. ... Td7 (1. ... Tfe8 2. Td3) 2. Dxf6+ Kg8 3. Dg5+
 11) 1. ... Le6 (1. ... Te6 2. Tf3 c6 3.

- Th3 Kf8 4. Dh8+ Ke7 5. Dxc7 Dg8; 1. ... Txe5 2. dxe5 De7 3. exf6 De3+ 4. Kh1) 2. Tf3 Dd7 3. Tg3 Lf5
 12) 1. ... Th8 (1. ... Sf6 2. exf6 Dxf6 3. Lg5+ ; 1. ... f6 2. Lxf8+ Kg8 3. Ld6) 2. Tf1 Sxe5

41 *Verteidigen / Verteidige gegen einen Freibauern: C*

- 1) 1. Te8+ Txe8 2. Sxf7+ Kc8 3. Sd6+ Kd8
 2) 1. ... Sh2+ 2. Kxe3 Sf1+ 3. Kf3 Sh2+
 3) 1. Td7+ Lxd7 (1. ... Kh6 2. Td6+ Kh5 3. Tg5+ Kh4 4. Th6+) 2. Sf6+
 4) 1. Tb2 a1D 2. Sb6+ Ka3 3. Sc4+ Ka4 4. Sb6+
 5) 1. Txc2 h1D 2. Te2+ Kd1 3. Sc3+
 6) 1. Tb3! a1D 2. Sc5+ Ka5 3. Sb7+ Ka4 4. Sc5+
 7) 1. Th6+ Kxh6 2. g8S+ Kh5 3. Sf6+ Kh6 4. Sg8+
 8) 1. Td6 b1D 2. Sf5+ Ke8 3.

- Sg7+ Ke7 4. Sf5+
 9) 1. Sd8+ Kb8 (1. ... Ka8? 2. Sc6) 2. Sc6+ Kc8 3. Sa7+ Kd8 4. Sc6+
 10) 1. Txd5! (1. Sd4+? Kd6 2. Tc6+ Kd7 3. Te6 a1D) 1. ... a1D 2. Sf4+ Kf6 3. Sh5+ Kg6 4. Sf4+ Kf6 5. Sh5+
 11) 1. Sd8+ Kd6 2. Tf7 h1D 3. Sb7+ Ke6 4. Sd8+ Kd6 5. Sb7+
 12) 1. Sa5+ (1. Te5? Kb4; 1. Txd3? Kxd3 2. Sc5+ Kc4) 1. ... Kd4 2. Te5! d1D 3. Sc6+ Kc4 4. Sa5+ Kb4 5. Sc6+ Kc4 (5. ... Ka4? 6. Ta5#) 6. Sa5+

42 *Verteidigen / Schach parieren: A*

- 1) 1. ... Te6 (1. ... Kh7 2. Dh5+ Kg8 3. Dxe8+ Kh7 4. Dh5+ Kg8 5. Td8#)
 2) 1. ... Ld7 2. Dxc5 (2. Db4 e5 3. 0-0) 2. ... Tc8
 3) 1. e3 (1. Kh1 Sxc3+ 2. hxc3 Dh5+) 1. ... Lxe3+ 2. Kh1
 4) 1. ... Td5 2. Dxd5+ Kh8
 5) 1. Lc2! (1. Tc2? Txa4) 1. ... Lxc7+ 2. Tg3#

- 6) 1. c5 Dxc5+ 2. Ld4 Dc7 3. fxg6+
 7) 1. Te1 Dxe1+ 2. Lf1
 8) 1. ... Kf8 (1. ... Ke7 2. Sf5+ exf5 3. The1)
 9) 1. Sf7 Dxf7+ 2. Kg2
 10) 1. ... Df7 (1. ... Kf8 2. Tf4+) 2. Lxf7+ Kf8
 11) 1. Dxd4 Sxd4 2. Sf6+
 12) 1. De3 Dxc4 2. Tf4

43 *Verteidigen / Schach parieren: B*

- 1) 1. Ld4! (1. Kh1 Lxf8) 1. ...

- Lxd4+ 2. Kh1 dxc2 3. Th8+

- 2) 1. ... Kxg6 (1. ... Kh8? 2. Tf7
De3+ 3. Kh2 Lg7 4. Txg7
Kxg7 5. Df7+ Kh8 6. Dh7#) 2.
Le4+ Kg7 3. Tf4 Le5
- 3) 1. ... Lc5! 2. Dxd3 (2. Dxc5+
Kd7 3. Ld4 Tc8 4. Dd6+ Ke8;
2. Ld4! Td8 3. Dxc5+ Kd7) 2.
... Td8
- 4) 1. Lc5
- 5) 1. Tf2 Dxc4 2. Sd5
- 6) 1. ... Te8! (1. ... Sf8? 2. Dxf8+!
Kxf8 3. Th8#) 2. Dxe8+ Sf8 3.

De3 Te4

- 7) 1. c3 Lxa5 2. Lg5
- 8) 1. Dc1 (1. De1 Txe1+ 2. Kf2
Te2+ 3. Kg1 Te1+) 1. ... Txc1+
2. Kf2
- 9) Zeichnung
- 10) 1. Dd2 Dxa4 2. b3
- 11) 1. Le3 (1. Tf2 Dg4+ 2. Kf1
Dd1#) 1. ... Dxe3+ 2. Tf2
- 12) 1. ... Sd7 2. Dxe4 Sc5 3. De3
cxb2

45 Fesselung / Dauerfesselung: A

- 1) 1. c8D+ Kxc8 2. Lf5 Kd7 3.
Lg4
- 2) 1. Lc5
- 3) 1. Tf3 Tf7 2. Kf2 (nach g4)
- 4) 1. g4 f5 2. g5
- 5) 1. ... e5 (1. ... Kg7 2. e5 dxe5 3.
Kc5) 2. Tb4 2. ... Kg7 (op weg
naar c6)
- 6) 1. ... De4+ 2. Dxe4 Lxe4+ 3.
Tf3 h5 4. h3 f5 5. g4 fxg4 6.
hgx4 hxg4
- 7) 1. Lg4 Ke8 2. Lh5+ Ke7 3. Td2
- 8) 1. a4 a6 2. b4 (oder einen

Läuferzug auf der langen
Diagonalen. Nach ... b5 spielt
Weiß immer a5) 2. ... b5 3. a5

- 9) 1. De5 De7 2. g4 h6 3. h4
- 10) 1. ... c4 2. h7 (2. Dc8+ Kh7 3.
Dg4 Tf5) 2. ... Tf5
- 11) 1. Ta4 (Schwarz kann die
Fesselung auf die a-Linie nicht
mehr aufheben.)
- 12) 1. ... Txd3 (1. ... b5 2. axb5
cxb5 3. Te1) 2. Txd3 Td8 3.
Td1 b5

46 Fesselung / Dauerfesselung: B

- 1) 1. ... g4 2. hxg4 g5
- 2) 1. ... c3
- 3) 1. ... Ke5 2. Te2+ Kf4 3. Tf2
Tc1
- 4) 1. ... b6 2. Te2 f5 3. gxf6ep Kf7
- 5) 1. ... Td1 2. c4 b5 3. c5 Kd7 4.
Kg3 Kc6 5. Kg2 Kd5
- 6) 1. ... Txd2 2. Txd2 Td8 3. Td1
b5 (sonst spielt Weiß c4, c3
und Kc2) 4. c4 b4

- 7) 1. Ta5
- 8) 1. Lb1 (1. Ta3 Kc8; 1. b4 Lb6
2. cxb6 Txa2)
- 9) 1. b4 (voorkomt Dc5) 1. ... Kg7
2. De3 (2. c3? Td3+) 2. ... Kf8
3. c3
- 10) 1. c4 dxc3 2. d4 a5 3. Kc2 a4 4.
Lg2 a3 5. Kb3
- 11) 1. f4 gxf4 2. h4
- 12) 1. ... c4 2. Tf2 (2. dxc4 Kxe4 3.

Kd2 Txf3) 2. ... c3 3. Tf1 Tf4 4.
Tf2 Kd6 5. Tf1 Kc5 6. Tf2 Kb4

7. Tf1 Ka3 8. e5 Kb2 9. e6 Tf6

47 Fesselung / Verteidige gegen eine Dauerfesselung: A

- 1) 1. ... Th8+ 2. Kg4 Th7 3. Txc7
Txc7 4. d4 Kc8 5. Lxc7 Kxc7
6. Kg5 Kd6 7. Kxg6 Ke6
- 2) 1. c5+ Kxc5 2. Sd2
- 3) 1. ... h5 2. Lf5 g6 3. Lxe6+
Txe6
- 4) Zeichnung
- 5) 1. ... c4 2. bxc4 a4
- 6) 1. ... g3 2. Lxg3 Tg8 3. Txd6
Txg3+ 4. fxg3 Kxd6
- 7) 1. b3 (1. Td2 a4) 1. ... Kf7 (1.
... a4 2. b4 a5 3. c5) 2. a3 Td7
3. b4 axb4 4. axb4
- 8) 1. h4 h6 2. hxg5 hxg5 3. h4
- 9) 1. ... g5 (1. ... h5 2. g4 hxg4 3.
Sg3) 2. h4 Kg6
- 10) 1. ... b6 2. b3 d5
- 11) 1. g4 (1. f4 g4 2. f5 Kb7 3. a3
Kc7 4. a4 Kd6 5. Tf4 Kc5 6.
Tc4+ Kd5 7. Tf4 Tc1 8. Tf2
Kd4 9. Tf4+ Kc5) 1. ... Ta1 2.
f4 Kb7 3. fxg5 fxg5 4. Tf3
Lxg4 5. Tf7+ Kb8 6. Kf2
Txa2+ 7. Kg3
- 12) 1. ... c5 2. b5 a5 3. Td3 a4 4.
Ke2 a3

49 Endspiel / Läufer gegen Bauer: A

- 1) 1. Lc1 Kc2 2. Kb5 c3 3. Kc4
- 2) 1. Ld7+ (1. Kc7 Kg3 2. Kd6 h5
3. Ke5 h4 4. Kf5 h3) 1. ... Kg3
2. Lh3
- 3) 1. Kh6 (1. Lxf5+ Kf3) 1. ... Kf3
2. Kg5 Kxf2 3. Kf4
- 4) 1. Lc3 Ke4 (1. ... e5 2. Kc5 Ke4
3. Ld4) 2. Ld4 e5 3. Kc5 exd4
4. exd4
- 5) 1. Ld5! exd5 2. Kb7 Kf4 3. Kc6
Ke4 4. Kc5
- 6) 1. Lg6! (1. Le6 h5) 1. ... d3 2.
Kf2
- 7) 1. Lc6 (1. La6? Kb8) 1. ... a5 2.
Ke2
- 8) 1. Kf4 (1. Lxf3? g3!) 1. ... Kh3
2. Lxf3
- 9) 1. Lg3 (1. Kg7? Kc6 2. La7 b5
3. cxb6ep Kb7=; 1. Ld6? b6; 1.
La7? b5 2. cxb6ep Kc8=) 1. ...
Kc6 2. Lf2
- 10) 1. f4 (1. Le5 Kxf2 2. Kxa4 b2
3. Lxb2 g3 4. h4 g2 5. Ld4+
Kf3 6. h5 Ke4=) 1. ... gxf3 2.
h4
- 11) 1. h6 Kf5 (1. ... f3 2. Ld4!
Kxd4 3. h7 f2 4. h8D+ Ke3 5.
Dh1 Ke2 6. Dg2 Ke1 7. Kc2!
b3+ 8. Kc3 b2 9. De4+ Kd1 10.
Dc2+ Ke1 11. Dxb2 Kf1 12.
Kd2 Kg2 13. Dg7+) 2. Le5!
Kg6 (2. ... f3 3. h7 f2 4. h8D
f1D 5. Df6+) 3. Lxf4
- 12) 1. Lf5+ Kf6 2. Kd5

50 Endspiel / Läufer gegen Bauer: B

- 1) 1. Lg1 (1. Lb8 Kb3 2. c5 Kc4
3. c6 Kd5 4. c7 h2 5. c8D
h1D+) 1. ... Kb3 2. c5
- 2) 1. Ld7 b6 2. Lc8#

- 3) 1. Ke4 Kf6 (1. ... c1D 2. Le7#)
2. Lf4
- 4) 1. Lf4 a3 2. Lc1 Kxc1 3. Kb3
- 5) 1. Lf1+ (1. h8D b1D) 1. ... Kd2
2. Ld3 Kxd3 3. h8D
- 6) 1. Kd5 b1D 2. c4+
- 7) 1. ... b5 (1. ... h4 2. d7 Ke7 3.
g7)
- 8) 1. Lxc6 d5 2. Lb7! h1D (2. ...
d4 3. cxd4 Kxb4 4. Lg2 Kc4 5.
d5) 3. La6#
- 9) 1. Lf6 c2 2. Lg5 c1D 3. g4+
fxg3ep 4. Lxc1 g2 5. Le3
- 10) 1. c6 Kb6 2. c7 h2 3. c8S+ Kc6
4. Lxh2
- 11) 1. Kc7+ (1. f8D b1D=) 1. ...
Kc4 2. Lb5+ Kc3 (2. ... Kxb5 3.
f8D b1D 4. Db8+) 3. Ld3 Kxd3
4. f8D b1D 5. Df5+
- 12) 1. Lf3 (1. Lf1 e3+ 2. Kd3 f4 3.
Le2!)=) 1. ... e3+ (1. ... exf3 2.
g6 Kg2 3. g7 f2 4. g8D+ Kf3 5.
Dc4 Kg2 6. Dc6+ Kg17. Dg6+)
2. Kd1

51 Endspiel / Läufer gegen Bauer: C

- 1) 1. ... Lf8
- 2) 1. Lg4+! Kxg4 2. Kxe2 Kg3 3.
Kf1 Kf3 Patt
- 3) 1. Ka1! (1. Kb2? a1D+ 2. Kxa1
Kc2) 1. ... Kc2 2. Lc3 Kxc3
Patt
- 4) 1. Le1! Kd3 2. Lxd2 exd2 Patt
- 5) 1. Lb2 Kc4 2. Kc6 Kd3 3. Kb5
Kd2 4. Kc4
- 6) 1. Lh2 (1. Kf6 Kf3 2. Lh2 Kf2
3. Kg5 g1D+) 1. ... Ke3 2. Kf5
Kf3 3. Kg5 Kf2 4. Kg4
- 7) 1. ... Le2 2. Kc6 Lxb5+ 3.
Kxb5 Kd7
- 8) 1. ... Ld4+ (1. ... Kh5 2. Kg7) 2.
Ke7 Kh5 3. f8D Lc5+ 4. Kf7
Lxf8
- 9) 1. Lb5 (1. Le2? d4 2. Ld1
cxd1D+ 3. Kxd1 Kd3) 1. ... d4
2. La4 d3 3. Lxc2 dxc2 Patt
- 10) 1. ... Lf8+ 2. g7 (2. Kh7 Kf6 3.
h5 Kg5) 2. ... Kf7
- 11) 1. La1! (1. Kd5? Kd3) 1. ... c3
(1. ... Kb1 2. Kd4) 2. Kd4 Kb3!
3. Kd3 c2 4. Kd2 Ka2 5. Kxc2
b3+ 6. Kc3
- 12) 1. ... Kf4 2. Kf6 Le5+ 3. Ke7
(3. Ke6 Lg7 4. g6 Kg5 5. Ke7
Kxg6) 3. ... Lg7

52 Endspiel / Läufer gegen Bauer: D

- 1) 1. Lf1 Kb4 (1. ... a2 2. Kc2+) 2.
Kc2
- 2) 1. Lb4! (1. La5? a2 2. Ld8 Ke5;
1. Ke2? a2 2. Lh4 Ke5) 1. ... a2
2. Lf8
- 3) Zeichnung
- 4) 1. Kd3 (1. Ld3 g3 2. Le4 g2) 1.
... g3 (1. ... Kf3 2. Kxc3 g3 3.
Kd4) 2. Ke2
- 5) 1. Ld4+ Kxd4 2. Kg2 Ke3 3.
Kf1 h3 Patt
- 6) 1. Kb3 Ka1 2. Ka3 b1D 3.
Le5+ Db2+ 4. Lxb2+ Kb1 5.
Le5
- 7) 1. Kd5 (1. Kc5 Ke5) 1. ... b3 2.
Kd4 b2 3. Ke3 Ke5 4. Kf3 h3
5. Lb1
- 8) 1. Lc4 Kb1 (1. ... Kd1 2. Lb3)

2. La2+
- 9) 1. Lb1 (1. Kd3 a5) 1. ... a5 (1. ... Kb2 2. Kd3) 2. Kd3 Kb2 3. Lc2
- 10) 1. La1! (1. Ld4 Kd3; 1. Lf6 Kd3) 1. ... Kb1 2. Ld4 Kc2 3. Ke5
- 11) 1. Kb3 a4+ (1. ... c2 2. Le4+=) 2. Ka2 (2. Ka3 Ke3) 2. ... c2 3.

- Le4+ Kxe4 4. Kb2 Kd3 5. Kc1
- 12) 1. La6! (1. Lg2? Kc4 2. Kb6 Kd3 – 2. ... h4? 3. Kc6 Kd3 4. Kd5 Ke2 5. Ke4 f1D 6. Lxf1+ Kxf1 7. Kf3 – 3. Kc5 Ke2 4. Kd4 f1D 5. Lxf1+ Kxf1 6. Ke3 Kg2!) 1. ... h4 2. Lf1 Kd4 3. Kb4

54 Endspiel: Zugzwang: A

- 1) 1. Tg3 (1. Ka2 a3)
- 2) 1. Kc1
- 3) 1. Sa6 Lxa6 2. Le4
- 4) 1. Lb2
- 5) 1. Kgl
- 6) 1. Kg3
- 7) 1. Tc2
- 8) 1. d3 Sbd5 (1. ... Sc8 2. Sxc8#;

1. ... c5 2. Sb5#; 1. ... e5 2. Sf5#; 1. ... Sfd5 2. Se8#; 1. ... Se8 2. Sxe8#) 2. Sc8#
- 9) 1. Tb8 Sc3 (1. ... Sb6 2. Txb6#; 1. ... Txb5 2. Ta8#) 2. Tb6#
- 10) 1. Dd2
- 11) 1. Kh5
- 12) 1. Kd7 De2 2. Db1#

55 Endspiel: Zugzwang: B

- 1) 1. Kf6 Lg4 (1. ... Le2 2. Sg3+; 1. ... Lc2 2. Lf3#) 2. Le8#
- 2) 1. Kb4
- 3) 1. Ke2 Da1 2. Tb1+
- 4) 1. Sg7 Te7 (1. ... Tg5 2. Se6+) 2. Sf5+
- 5) 1. La8 c5 (1. ... Ld7 2. Sb6+; 1. ... Kb5 2. Sd6+; 1. ... Lg6 2. Lxc6#) 2. Le4 Ld7 (2. ... Lb5 3. Lc2#; 2. ... Kb5) 3. Sd6+ (2. ... Lh5 3. Lc6#) 3. Sb6+

- 6) 1. Td8
- 7) 1. Le3! Dxe3 2. Sg4+ Kg5 3. Sxe3
- 8) 1. Sa3 Dxa3 (1. ... Db3 2. b5+) 2. b5+ Kxb5 3. Lxa3 Kc4 4. Lb2
- 9) 1. Sb6
- 10) 1. Kh5
- 11) 1. Ta7
- 12) 1. Ke8! (1. Kc7? Dc4+ 2. Kb6 Da6+ 3. Kxa6 Patt)

56 Endspiel: Zugzwang: C

- 1) 1. Sd5! Le8 (1. ... Lg8 2. Kxg8 Kxd5 3. Kf7 Ke5 4. g5 Kf5 5. g6; 1. ... Kxd5 2. Kxf7) 2. Sc7+ Ke5 3. Sxe8 Kf4 4. Sf6
- 2) 1. Th7+ Ke8 2. Lc7
- 3) 1. Sg2 (1. Lf7+? Kxh4 2. Sf5+

- Kg5 3. Sxe7 Kf6= ; 1. Kf4 Ld6+ (oder 1. ... Lxh4 2. Lf7+ Kh6 3. Sf5+ Kh7 4. Sxh4) 2. Ke4 Lg3 3. Pg2 Lxh4 4. Le2+ Kg5 5. Kf3 Kh5 6. Kf4+ ist komplizierter.) 1. ... Lxh4 2.

- Lf7+ Kg5 3. Le8!
- 4) 1. Kb2! Kb8 2. Txd7 Txd2+ 3. Kc3 Tg3+ 4. Kc4
- 5) 1. b8D+ (1. b5 Sb8 2. Kg2 e2) 1. ... Sxb8 2. b5
- 6) 1. Sf3+ Kf4 2. Kf2 (2. Kg2? Lg3) 2. ... Lg3+ 3. Kg2
- 7) 1. Le7 e4 (1. ... d3 2. Dxd3+ Ke6 3. Dd6+; 1. ... De6 2. Db3+) 2. Dc5+ Ke6 3. Dd6+
- 8) 1. Dd7 Kb4 2. Dd4+
- 9) 1. Ke3 Kd8 (1. ... Db7 2. Dg8+ Kd7 3. Txe7+ Kxe7 4. Dg7+; 1. ... Dd7 2. Dg8#; 1. ... Dd8 2. Dh8+ Kd7 3. Td6+) 2. Df8+ Kd7 3. Txe7+
- 10) Zeichnung
- 11) Zeichnung
- 12) 1. Kh6! Dxc7 (1. ... Txc7 2. Df8+; 1. ... Da8 2. Df8+) 2. Df8#